

ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTRKA

MĚSÍČNÍ BULLETIN

2023

Energetika > EU 01

Z obsahu:

- Reforma uspořádání trhu s elektřinou
- Švédské předsednictví
- Statistiky jaderné energetiky

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

v lednu Evropská komise zahájila dlouho očekávanou veřejnou konzultaci k reformě uspořádání trhu s elektřinou. Takto získané podněty od zúčastněných stran využije Komise při přípravě legislativního návrhu, jehož zveřejnění avizuje na březem letošního roku. Tato legislativní iniciativa navazuje na požadavek Evropské rady na vypracování strukturální reformy trhu s elektřinou, která zohlední i vliv ceny plynu na cenu elektřiny a zároveň usnadní zavádění energie z obnovitelných zdrojů. Práce na této reformě je i jednou z priorit švédského předsednictví v Radě EU. Švédsko převzalo pomyslnou štafetu od České republiky na začátku roku, přičemž se předsednictví ujalo již potřetí. Švédský premiér představil hlavní priority evropské agendy pro následující půlrok, kterými jsou bezpečnost, konkurenceschopnost, přechod k čisté energii, demokratické hodnoty a právní stát, na lednovém plenárním zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku. V rámci evropských institucí probíhá práce na dokončení procesu přijímání balíčku Fit for 55. Švédské předsednictví je připravené dokončit interinstitucionální jednání ohledně zbývajících legislativních návrhů. V lednu jsme si připomněli, že uplynulo již 30 let od vzniku jednotného trhu EU, který umožňuje volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Jednota EU a společný postup se ukazují jako klíčové zejména v krizových obdobích, což platí i pro současnou energetickou krizi vyvolanou válkou na Ukrajině. Od samotného počátku ruské invaze při zajišťování alternativních zdrojů energie či při přijímání sankcí vůči Ruské federaci postupují členské státy EU jednotně a solidárně. Vzhledem k rozdílným výchozím podmínkám jednotlivých států není diskuse ohledně jednotné reakce vždy jednoduchá, nicméně společný evropský zájem je silnou motivací.

Příjemné čtení přeje

Zuzana Krejčířiková

ČEZ, a. s. Public Affairs,
Duhová 2/1444, Praha, 140 53
publicaffairs@cez.czZuzana Krejčířiková, ředitelka útvaru Public Affairs |
Eva Boudová | Lucie Horová | Michal Jedlička |
Daniel Měšic | Tomáš Pirkl | Karolína Ryšavá |
David Števík |Bulletin je šířen pouze v elektronické podobě a
bezplatně.Texty a informace obsažené v tomto bulletinu jsou
považovány za zdroj informací v rámci Skupiny ČEZ
a širší veřejnosti. Rozmnožování těchto informací a
textů je povoleno za podmínky, že je uveden jejich
zdroj. Informace a texty vychází z údajů dostupných
v době vydání tohoto bulletinu. Public affairs neručí
za správnost a úplnost informací. | Obrázky použité
v tomto bulletinu pochází z audiovizuální knihovny
Evropské komise, Evropské rady, Evropského
parlamentu a serverů Pixabay.com, Pexels.com a
Freeimages.com.

**ENERGETICKÁ
POLITIKA EU**

**ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ****EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI****PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU****O ČEM SE MLUVÍ****UDÁLO SE V BRUSELU****FAQ**

**REFORMA
USPOŘÁDÁNÍ TRHU
S ELEKTŘINOU**

REFORMA USPOŘÁDÁNÍ TRHU S ELEKTŘINOU

Dne 23. ledna Evropská komise zahájila veřejnou konzultaci k reformě uspořádání trhu s elektřinou v EU (market design). Podněty získané v rámci této konzultace Komise vyhodnotí a přijatou zpětnou vazbu využije při přípravě legislativního návrhu. Zveřejnění návrhu směrnice je avizováno na březen letošního roku.

Tato legislativní iniciativa navazuje na požadavek Evropské rady reformovat stávající nastavení tohoto trhu kvůli velkému vzestupu velkoobchodních i maloobchodních cen elektřiny vyvolaných zejména ruskou agresí vůči Ukrajině.

V rámci veřejné konzultace, která je otevřena do 13. února, Komise poukazuje na dosavadní fungování trhu a mimořádné intervence z minulého roku spojené se snahou řešit vysoké ceny energií, včetně souboru opatření pro spotřebitele a podniky, zdanění mimořádných zisků (windfall tax) či dočasné zastropování příjmů pro výrobce elektřiny z inframarginálních zdrojů.

Podle konzultačního dokumentu se Komise hodlá zaměřit na oblasti, které byly již zmíněny v rámci diskusí na Evropské radě a několika jednáních Rady pro energetiku na podzim minulého roku. Jedná se především o posílení úlohy dlouhodobých a cenově předvídatelných smluvních nástrojů v podobě smluv na nákup elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (renewable power purchase agreements, PPA) a rozdílových smluv (two-way contracts for difference, CfD), které představují účinný nástroj pro předcházení krátkodobým cenovým výkyvům na trhu.

Klíčovým nástrojem pro stabilnější tržní prostředí mají být obnovitelné a další nízkouhlíkové zdroje elektřiny, které kromě stěžejní úlohy při zajišťování cíle klimatické neutrality EU do roku 2050 současně posilují i bezpečnost dodávek.

Současně je veřejná konzultace zacílena na dotazy k možnostem přeměny dočasných nástrojů pro řešení vysokých cen elektřiny do trvalých legislativních opatření, která by se aktivovala v předem přesně stanovených případech, dále na možné posílení dlouhodobého trhu s elektřinou (forward) a na transparentní legislativu (nařízení REMIT).

V neposlední řadě Komise v konzultaci poukazuje na nutnost silnějšího postavení konečných spotřebitelů, kteří by měli mít větší možnost zapojit se do sdílení výhod výroby elektřiny z OZE, ať už prostřednictvím energetických společností, schémat pro zapojení strany poptávky nebo skrze PPA.

Pro úplnost je vhodné zmínit, že poslední změna v oblasti fungování trhu s elektřinou v EU byla přijata v roce 2019, kdy byl mj. dokončen legislativní proces k **nařízení** o vnitřním trhu s elektřinou a ke **směrnici** o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou. Oba předpisy navázaly na tzv. třetí legislativní balíček liberalizující vnitřní trh s elektřinou z roku 2009.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

SANKCE EU
VŮČI RUSKU

JEDNOTNÝ TRH EU

SANKCE EU VŮČI RUSKU

Od 24. února, kdy Ruská federace zaútočila na Ukrajinu, bylo přijato již celkem 9 sankčních balíčků EU vůči Rusku. Hlavním cílem těchto sankcí je vystavit Rusko závažným důsledkům jeho konání a omezit možnosti financování ruské agrese. Sankce zahrnují cílená omezující opatření (individuální sankce), hospodářské sankce a vízová opatření.

V rámci hospodářských sankcí uvalila EU na Rusko řadu omezení dovozu a vývozu. Evropské subjekty tak nemohou prodávat určité výrobky do Ruska (omezení vývozu), a naopak není možné prodávat určité výrobky do EU (omezení dovozu). Zakázáno je také poskytování některých obchodních služeb ruské vládě a veškerým právnickým osobám usazeným v Rusku. Zavedená omezení mají za cíl maximalizovat negativní dopad na ruskou válečnou ekonomiku, ale zároveň omezit důsledky pro podniky a občany EU. Seznam zakázaných výrobků také nezahrnuje zdravotnické, farmaceutické či potravinářské a zemědělské výrobky, a to s cílem nezpůsobit újmu ruskému obyvatelstvu.

Ke stěžejním položkám ruského rozpočtu patří příjmy z prodeje ropy a plynu. Proto byla ropa zahrnuta do šestého sankčního balíčku, čemuž předcházela několikátýdenní vyjednávání, při kterých se jen obtížně rodil výsledný kompromis. Šestý sankční balíček zavádí částečný zákaz dovozu ruské ropy. Embargo se týká surové ropy, která je do EU dovážena tankery přes moře a některých ropných produktů. Členské státy, které jsou vzhledem ke své zeměpisné poloze obzvláště závislé na dovozu z Ruska mají dočasnou výjimku pro dodávky ropy ropovodem.

Omezení se uplatňují od 5. prosince loňského roku v případě surové ropy a od 5. února letošního roku budou zavedeny pro ostatní rafinované ropné produkty. Podle předpokladu by omezení měla pokrývat téměř 90 % ruské ropy dovážené do EU.

Kromě toho se členské země v prosinci loňského roku dohodly, že zavedou cenový strop pro ruskou ropu, a to ve výši 60 dolarů za barel. Strop se vztahuje na ropu přepravovanou po moři, minerální oleje a oleje ze živičných nerostů. Výše stropu byla stanovena v úzké spolupráci s koalicí pro zastropování cen a platí od 5. prosince. Fungování tohoto mechanismu cenového stropu bude přezkoumáno každé dva měsíce a jeho výši je možné upravit s ohledem na vývoj na světových trzích, přičemž cenový strop má být alespoň o 5 % nižší než průměrná tržní cena ruské ropy.

Podle odhadů přichází Moskva kvůli evropskému ropnému embargu zhruba o 160 milionů eur denně. Díky opatřením západních zemí tak v Rusku v prosinci loňského roku klesly příjmy z vývozu fosilních paliv zhruba o 17 %. Podle řady analytiků omezení dovozu a cen ropy tak začalo plnit svůj účel.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

SANKCE EU
VŮČI RUSKU

JEDNOTNÝ TRH EU

JEDNOTNÝ TRH EU

Evropský jednotný trh (vnitřní trh nebo také společný trh EU) je prostorem bez vnitřních hranic, ve kterém platí volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. V letošním roce slaví své 30. výročí. V rámci 12 členských zemí byl založen v roce 1993. Jednotný trh je jedním z největších úspěchů EU, protože usnadňuje obchod mezi podniky, podněcuje růst a podporuje inovace, přičemž občanům usnadňuje život. Jednotný trh také pomohl spojit mnohé evropské země, mezi kterými historicky panovaly dlouholeté spory.

V současnosti EU neustále pracuje na dalším rozvoji jednotného trhu v nových oblastech s cílem nalézt společná řešení výzev, jako je změna klimatu, energetická krize a digitalizace. V tomto článku bychom rádi shrnuli vývoj v oblasti energetiky.

V 90. letech byla většina vnitrostátních trhů s elektřinou a zemním plynem řízena monopolně, ale od poloviny 90. let se členské státy EU rozhodly otevřít tyto trhy hospodářské soutěži. První směrnice týkající se liberalizace elektřiny byla přijata v roce 1996 a v roce 1998

směrnice týkající se plynu. Druhý energetický balíček, který umožnil domácnostem a spotřebitelům z řad průmyslu zvolit dodavatele plynu a elektřiny z širší nabídky konkurenčních podniků, byl přijat v roce 2003. V roce 2009 pak byl přijat **třetí energetický balíček**, který položil základy pro vytvoření vnitřního trhu s energií a jeho cílem byla ještě větší liberalizace trhu s energiemi.

Čtvrtý energetický balíček, který Komise představila pod názvem Čistá energie pro všechny Evropany v listopadu 2016, byl oficiálně schválen v roce 2019. Tento aktuálně platný balíček legislativních aktů uskutečňuje energetickou unii a zahrnuje energii z obnovitelných zdrojů, energetickou účinnost, uspořádání trhu s elektřinou, bezpečnost dodávek elektrické energie a pravidla správy energetické unie.

Následoval balíček **Fit for 55**, který si klade za cíl sladit energetické cíle EU s novými evropskými ambicemi v oblasti klimatu. Debata o Fit for 55 získala nový rozměr po začátku ruské invaze na Ukrajinu a následné energetické krizi, která vyústila v mimořádný nárůst cen elektřiny a plynu.

Přínos jednotného trhu se potvrdil zejména v krizových obdobích. Společný a koordinovaný postup se ukázal jako velmi účinný už během pandemie Covid-19, kdy EU postupovala společně během nákupu vakcín. Solidarita

a jednotný postup se osvědčily i po začátku války na Ukrajině. Od začátku ruské invaze na Ukrajinu a z ní vyplývající energetické krize, prochází vnitřní trh s energií strukturálními změnami.

Jako reakce byl v březnu loňského roku předložen plán REPowerEU, jehož hlavním cílem je ukončení závislosti EU na ruských fosilních palivech. Samotný plán obsahuje sérii opatření k úsporám a diverzifikaci dodávek energií, zvýšení bezpečnosti jejich dodávek a nahrazení fosilních paliv. Evropská komise konstatovala, že Rusko používá dodávky plynu jako ekonomickou zbraň vůči zemím EU a z toho důvodu vydala Komise nové nařízení týkající se skladování plynu, které stanovilo objem a trajektorii plnění zásobníků, jehož cílem bylo jejich naplnění před nadcházející zimou. V srpnu se pak členské státy dohodly na koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky plynu. Právě ruská invaze ukázala, jak zranitelná je EU v této oblasti, z toho důvodu je klíčová úzká spolupráce v rámci hledání nových mezinárodních partnerů při zajišťování alternativních zdrojů energie.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

ŠVÉDSKÉ
PŘEDSEDNICTVÍ

SOCIÁLNÍ
KLIMATICKÝ FOND

ŠVÉDSKÉ PŘEDSEDNICTVÍ

Začátkem roku převzalo Švédsko od České republiky pomyslnou štafetu a na příštích šest měsíců se stalo předsednickou zemí v Radě EU. Priority nadcházejícího předsednictví představil švédský premiér na plenárním zasedání Evropského parlamentu ve Štrasburku dne 17. ledna. Za hlavní priority předsednictví označil bezpečnost, konkurenceschopnost, přechod k čisté energii a právní stát.

Švédské předsednictví bude pokračovat v úsilí vypořádat se s vysokými a kolísavými cenami energie a zároveň se bude zabývat dlouhodobou reformou trhu s energií. Aktuálním úkolem švédského předsednictví je zajistit, aby země sedmadvacítky byly připraveny na další zimu. Zároveň bude pokračovat v probíhající práci institucí v přijímání balíčku Fit for 55. Minulý měsíc během českého předsednictví byla ukončena jednání ohledně revize systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS), mechanismu uhlíkového vyrovnání (CBAM) a Sociálního klimatického fondu. Švédské předsednictví je

tak připravené dotáhnout jednání ohledně směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a směrnice o energetické účinnosti. V souvislosti s energetickou krizí zmiňuje švédské předsednictví také význam účinné sociální politiky.

Se současnou energetickou krizí a vysokými cenami energií úzce souvisí přechod k čisté energii, což je jedno z nejdůležitějších témat švédského předsednictví. Pro Evropu je naprosto klíčové, aby se co nejrychleji zbavila energetické závislosti na Ruské federaci a našla si alternativní zdroje. To je důležité nejen pro ekologickou transformaci, ale také pro zajištění evropské bezpečnosti. Evropská unie má ambici být lídrem v boji s klimatickými změnami. Přechod k čisté energii bude vyžadovat velké investice do inovací v průmyslu, je proto důležité zajistit správný regulační rámec a přijmout opatření, která tyto inovace mohou přilákat.

Síla Evropské unie spočívá v jednotném trhu, v jehož rámci mohou hospodářské subjekty profitovat z působení na největším jednotném trhu na světě. EU tak musí i nadále poskytovat nejlepší možné podmínky pro zdravou a otevřenou ekonomiku založenou na volné hospodářské soutěži, soukromých investicích a úspěšné digitalizaci. Švédské předsednictví tak chce usilovat o ukotvení koordinovaného

přístupu k evropské konkurenceschopnosti.

Vzhledem ke geopolitickému vývoji posledního roku, resp. probíhající válce na Ukrajině, se švédské předsednictví zaměří na zajišťování bezpečnosti EU formou ekonomické i vojenské podpory Ukrajiny a posilování vlastní obranyschopnosti EU. Švédská vláda považuje za důležité, aby EU byla v této záležitosti jednotná.

V neposlední řadě švédský premiér zmínil význam dodržování právního státu. V zásadě je názoru, že prostor pro zlepšení, pokud jde o právní stát, mají všechny státy EU. S ohledem na důležitost tohoto tématu připravuje Švédsko symposium, které by se mělo uskutečnit v květnu ve Stockholmu.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

ŠVÉDSKÉ
PŘEDSEDNICTVÍ

SOCIÁLNÍ
KLIMATICKÝ FOND

SOCIÁLNÍ KLIMATICKÝ FOND

Sociální fond pro klimatická opatření bude zřízen na období 2026 až 2032 ve prospěch zranitelných domácností, mikropodniků a uživatelů dopravy, kteří jsou zvláště postiženi energetickou a dopravní chudobou. Podporu z tohoto fondu dostanou pouze opatření a investice, které respektují zásadu nezpůsobit významné škody (DNSH) a jejichž cílem je snížit závislost na fosilních palivech.

Členské státy po konzultaci na místní a regionální úrovni předloží Evropské komisi své sociální klimatické plány, které budou zahrnovat dva typy iniciativ. Fond bude financovat dočasná opatření pro přímou podporu příjmů, která budou řešit zvýšení cen silniční dopravy a topných paliv, a to s limitem až 37,5 % celkových odhadovaných nákladů národního plánu. Druhým typem jsou dlouhodobé strukturální investice, včetně renovace budov, řešení dekarbonizace, integrace obnovitelné energie či podpora čisté mobility.

Fond bude nejprve financován z výnosů získaných z dražby 50 milionů povolenek ETS

(což se odhaduje na 4 miliardy eur) a jakmile dojde k rozšíření ETS bude fond financován z dražeb povolenek ETS2 až do výše 65 miliard eur. Další 25 % bude pokryto vnitrostátními

zdroji. Celková výše prostředků, které by měly být uvolněny na pomoc nejzranitelnějším Evropanům se odhaduje na 86,7 miliard eur.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

VÝKLAD PRAVIDEL EU
O VEŘEJNÉ PODPOŘE
NA TRHU S ELEKTŘINOU

VÝKLAD PRAVIDEL EU O VEŘEJNÉ PODPOŘE NA TRHU S ELEKTŘINOU

Dne 12. ledna byl vydán rozsudek velkého senátu Soudního dvora (SDEU) ve spojených věcech C-702/20 a C-17/21 vztahujících se k výkladu pravidel EU o veřejné podpoře na trhu s elektřinou. SDEU zde rozhodoval o celkem třinácti předběžných otázkách podaných ze strany Nejvyššího soudu Lotyšska.

V předmětném soudním řízení byla posuzována právní úprava zákona o trhu s elektřinou, který v roce 2005 nahradil zákon o energii. Nový zákon o trhu s elektřinou změnil postup výkupu přebytků elektřiny z OZE a současně zafixoval výkupní cenu pro stávající výrobce elektřiny z OZE na dvojnásobku ceny stanovené ze strany regulátora do nabytí účinnosti zákona, v daném případě do 8. června 2005. Takovéto zafixování výkupních cen bylo následně Lotyšským ústavním soudem shledáno jako nesprávné. S ohledem na tento závěr ústavního soudu byla zahájena z podnětu žalobkyně, které provozují malé vodní elektrárny, navazující řízení u správních soudů ve věci náhrady škody

směřující proti regulátorovi. Z důvodu přesahu projednávaného tématu do práva EU se nakonec Nejvyšší soud Lotyšska obrátil na SDEU celkem se třinácti předběžnými otázkami, týkajícími se především aplikace pojmu státní (veřejná) podpora a jejich definičních znaků v daném řízení. Předložené otázky se současně dotýkají výkladu pojmu liberalizace trhu s elektřinou.

SDEU v tomto ohledu uvedl, že datum úplné liberalizace trhu s elektřinou v Lotyšsku je irelevantní pro posouzení, zda výhoda spočívající v nákupu elektřiny za zvýšenou sazbu musí být kvalifikována jako státní podpora. Kvalifikace opatření jako „státní podpora“ totiž nepodléhá podmínce, aby byl dotčený trh předem úplně liberalizován.

Kromě výše uvedeného posouzení stavu liberalizace trhu SDEU také „připomněl, že státní podpory, které představují opatření orgánu veřejné moci zvýhodňující některé podniky nebo výrobky, mají právní povahu zásadně odlišnou od právní povahy náhrady, kterou jsou případně vnitrostátní orgány povinny poskytnout jednotlivcům za škodu, kterou jim způsobily. Náhrada škody tak nepředstavuje státní podporu ve smyslu unijního práva“. Na druhou stranu je pro určení, zda částky odpovídají „státní podpoře“, nerozhodné, jak jsou právně kvalifikovány žaloby, kterými se výrobci elektřiny z OZE

domáhali svých nároků před národními soudy. Z tohoto vyplývá, že pokud právní úprava členského státu zavedla „státní podporu“ pro určitou oblast, je i výplata částky požadované v soudním řízení na základě této právní úpravy považována za státní podporu. V případě, že je vnitrostátnímu soudu předložen návrh na vyplacení protiprávní podpory, tedy podpory neoznámené Komisi, ačkoli se nejedná o podporu malého rozsahu (de minimis), musí tento soud takovou žádost zamítnout. Vnitrostátní soud však může návrhu znějícímu na vyplacení částky odpovídající nové podpoře neoznámené Komisi vyhovět s výhradou, že tato podpora je dotčnými vnitrostátními orgány předem řádně oznámena Komisi a tento orgán udělí v tomto ohledu souhlas nebo se má za to, že jej udělil.

Uvedené rozhodnutí velkého senátu SDEU představuje po dlouhé době jedno z dalších rozhodnutí, které formuje pravidla veřejné podpory (státní pomoci) v EU.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

KLIMATICKÉ ZMĚNY

KLIMATICKÉ ZMĚNY

Uplynulý rok 2022 byl druhým nejteplejším rokem v Evropě a globálně pátým nejteplejším v historii měření. Letní teploty v mnoha zemích atakovaly historické rekordy a nadprůměrné byly i ty zimní. Některé evropské státy (Portugalsko, Francie, Španělsko, Itálie, Slovinsko, Chorvatsko) zaznamenaly dokonce nejteplejší léto v historii. Nadprůměrné teploty ale byly naměřeny i v severní Evropě, včetně Islandu.

Tyto rekordní tropické hodnoty způsobovaly nemalé problémy v zemědělství či energetice a zanechávaly za sebou také značné škody v podobě lesních požárů, které poničily téměř 800 000 hektarů půdy a způsobily enormní hodnoty emisí. Nejrozsáhlejší požáry byly ve Francii a Španělsku, značné škody však tento živel zanechal i v Německu a Slovinsku. Vysoké teploty spolu s nízkým množstvím srážek způsobily v červenci rozsáhlé požáry také u nás v Českém Švýcarsku.

Kombinace probíhajících klimatických změn spolu s válkou na Ukrajině a jí vyvolanou energetickou krizí vzbuzuje značné obavy.

Mnoho odborníků varuje před vypuknutím globální potravinové krize, která by mohla ohrozit miliony lidí a vyvolat migrační krizi.

Klimatickými změnami se zabývala i dárcovská konference, která se uskutečnila začátkem ledna v Ženevě. Účastnili se jí představitelé z více než 40 zemí, mezinárodních finančních institucí i soukromí dárci. Na konferenci promluvili mimo jiné generální tajemník OSN António Guterres či předsedkyně EK Ursula von der Leyenová. Oba ve svém projevu zmínili loňské tragické povodně v Pákistánu, které byly nejhorší v pákistánské historii a zanechaly za sebou tisíce mrtvých lidí. Leyenová uvedla, že EU podporuje ambiciózní plán rekonstrukce Pákistánu. Team Europe poskytuje na rekonstrukci Pákistánu kolem 500 milionů eur. EU a Pákistán se aktuálně dohodly na balíčku

ve výši 87 milionů eur v souladu se strategií Global Gateway.

Je evidentní, že společný postup je jedním z klíčů k řešení změny klimatu a dosažení cílů Pařížské dohody. EU proto podporuje ambice v oblasti klimatu nejen na mezinárodních fórech, ale i v rámci bilaterálních vztahů se třetími zeměmi. Není proto divu, že EU je v oblasti klimatu největším donátorem na světě, přičemž podporuje zejména projekty, jejichž cílem je pomoci rozvojovým státům vypořádat se s negativními dopady klimatických změn.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EUENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚEVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTIPRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Konkurenceschopnost evropského průmyslu čelí řadě výzev.

Nejvýznamnějšími z nich jsou vysoké ceny energií, globální geopolitická nejistota, ale také americký zákon o snižování inflace (IRA), který představuje gigantický balíček dotací do americké ekonomiky, jenž může dosáhnout až 369 miliard dolarů. Jedním z jeho cílů je i urychlení přechodu USA k nízkouhlíkové ekonomice, což však zároveň může vést k dramatickému odlivu investic do průmyslu v EU.

Mnozí evropští lídři proto volají po důrazné reakci EU s cílem posílit jednotný evropský trh. Evropská komise identifikovala priority, které mají umožnit čelit výzvám zmíněným v úvodu tohoto článku. Konkrétně místopředsedkyně Evropské komise pro hospodářskou soutěž Margrethe Vestagerová navrhla nový rámec pro státní podporu, který by pomohl tyto naléhavé problémy řešit. V dopise datovaném 13. ledna a zasláném ministrům financí EU, o kterém referoval server Politico, se Vestagerová proti IRA ohrazuje. Brusel tento

program považuje za protekcionistický krok, který by mohl potenciálně porušovat pravidla mezinárodního obchodu.

V reakci tak navrhuje nový dočasný krizový transformační rámec, který by zjednodušil pravidla státní podpory primárně pro projekty přispívající k ekonomické a klimatické transformaci. Kromě primárního zacílení na státní podporu projektů OZE by také odvětví vodíku a elektrických vozidel mohla získat výjimky z požadavků na oznamování státní podpory podle obecného nařízení o blokových výjimkách (GBER). Vestagerová dodává, že nový rámec – včetně daňových úlev – by rovněž nabízel investiční podporu proti odlivu průmyslu ve snaze zabránit firmám, aby opouštěly EU a hledaly výhodnější podmínky v zahraničí.

Vestagerová v dopise zdůrazňuje, že EU musí urychlit ekologický přechod. Zároveň EU musí usilovně pracovat na odstranění stávajících překážek v rámci jednotného trhu a potřebuje, aby členské státy byly vybaveny tak, aby mohly v mezidobí poskytnout rychlou a cílenou podporu svým podnikům v klíčových odvětvích. Evropská komise zdůrazňuje, že již uvolnila 672 mld. eur vnitrostátních finančních prostředků v rámci dočasného krizového rámce státní podpory. Zároveň ale upozorňuje, že v této naléhavé situaci je zapotřebí více. Pro dosažení těchto změn Komise spustila konzultační proces s členskými státy, v jehož

rámci žádá o indikaci způsobů, jak usnadnit procesy pro dosažení veřejné podpory, co je potřeba do rámce státní pomoci doplnit a jak vyvážit potřebu poskytnutí dodatečné flexibility pro investice v odvětvích strategických pro zelený přechod a dopady státních intervencí na vnitřní trh.

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

 ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

 EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

 PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

 STATISTIKY
JADERNÉ ENERGETIKY

STATISTIKY JADERNÉ ENERGETIKY

Na konci loňského prosince publikoval Eurostat souhrnné statistiky, týkající se výkonu evropské jaderné energetiky v roce 2021. Výběr těch nejpodstatnějších a nejzajímavějších z této oblasti je obsahem dnešního článku.

Kolik se v roce 2021 vyrobilo v EU elektřiny z jaderných zdrojů?

Celkem vyrobily jaderné elektrárny v roce 2021 v členských státech Evropské unie 731 701 GWh elektřiny. To je o 48 189 GWh (zhruba 7 %) více než v roce 2020. Jaderné zdroje tak pokryly čtvrtinu (25,4 %) veškeré elektrické energie vyrobené předloni v rámci EU. Na tomto výkonu se podílelo celkem třináct států. Zdaleka největším producentem je Francie (379 361 GWh), která sama vyrobí téměř 52 % z celkového objemu veškeré unijní jaderné energie. Na druhém místě bylo stále ještě Německo s 69 130 GWh (9,4 %), následované Španělskem (56 564 GWh a 7,7 %), Švédskem (52 965 GWh a 7,2 %) a Belgií (50 326 GWh a 6,9 %). Prvních pět zemí dohromady vyrobilo

83,1 % celkového množství elektřiny vyrobeného v roce 2021 v evropských jaderných zařízeních. Státem, který byl nezávislejším na výrobě energie z jádra, je i nadále Francie, která z atomu vyrobila 68,9 % elektřiny. Více než polovinu své celkové výroby elektřiny v jaderných zařízeních má na svém kontě ještě Slovensko (52,4 %) a Belgie (50,6 %). Na opačných příčkách žebříčku se nacházelo Rumunsko (19 %), dřívější jaderný gigant Německo (11,8 %) a Nizozemsko (3,1 %). V České republice se v roce 2021 vyrobilo z jaderných zdrojů celkem 30 731 GWh elektřiny a na sousedním Slovensku potom 15 730 GWh. V provozu bylo v tomto roce celkem 106 jaderných reaktorů, přičemž na začátku roku 2020 jich bylo ještě o tři více.

Jak vypadá dlouhodobější trend výroby jaderné energie v EU?

Výroba jaderné energie v Evropské unii setrvala stoupala v letech 1990 až 2004, kdy dosáhla svého vrcholu na úrovni 928 438 GWh díky nárůstu počtu aktivních reaktorů. V krátkém období do r. 2006 se pak produkce stabilizovala a od té doby dlouhodobě setrvala klesala, zejména vlivem odstavení jaderných zařízení v Německu (až o 58,7 % v této zemi). Paradoxně všechny ostatní státy (s výjimkou Litvy, která ukončila jaderný program) oproti roku 1990 svůj objem výroby zvýšily. Pokles tak jde prakticky kompletně na vrub našeho západního souseda.

Gross nuclear electricity production from 1990 to 2021
(in gigawatt-hour)

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2021
EU	729 114	791 857	859 930	916 081	854 470	786 676	731 701
Belgium	42 722	41 356	48 157	47 595	47 944	26 103	50 326
Bulgaria	14 665	17 261	18 178	18 653	15 249	15 383	16 487
Czechia	12 585	12 230	13 590	24 728	27 998	26 841	30 731
Germany	152 468	153 091	169 606	163 055	140 556	91 786	69 130
Spain	54 268	55 455	62 206	57 539	61 990	57 196	56 564
France	314 081	377 231	415 182	451 529	428 521	437 428	379 361
Lithuania	17 033	11 822	8 419	10 337	0	0	0
Hungary	13 731	14 026	14 180	13 834	15 761	15 834	15 990
Netherlands	3 502	4 018	3 926	3 997	3 969	4 078	3 828
Romania	0	0	5 456	5 555	11 623	11 640	11 284
Slovenia	4 622	4 779	4 761	5 884	5 657	5 648	5 706
Slovakia	12 036	11 437	16 494	17 727	14 574	15 146	15 730
Finland	19 216	19 216	22 479	23 271	22 800	23 245	23 598
Sweden	68 185	69 935	57 316	72 377	57 828	56 348	52 965

Note: EU Member States not listed have no nuclear electricity production
Source: Eurostat (online data code: nrg_bal_c)

eurostat

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY V EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

STATISTIKY
JADERNÉ ENERGETIKY

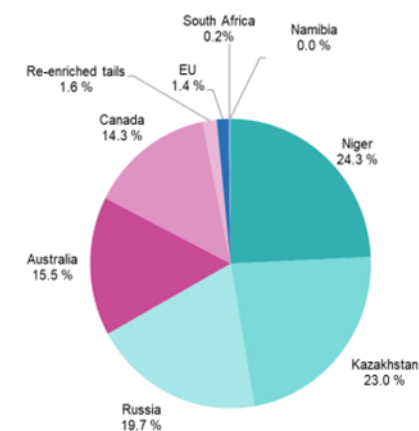
V krátkodobějším trendu (konkrétně v období mezi roky 2006 až 2021) svou výrobu naopak navýšilo sedm zemí. Pokud nepočítáme Rumunsko, které spustilo jadernou energetiku v roce 1996, se jedná o Maďarsko (18,8 %), Českou republiku (18 %), Nizozemsko (10,4 %), Belgii (7,9 %), Finsko (3 %) a Slovinsko (2,9 %). Snížení se ve stejném časovém období týkalo již zmíněného Německa (-58,7 %), Švédska (-20,9 %), Francie (-15,7 %), Bulharska (-15,4 %), Slovenska (-12,7 %) a Španělska (-5,9 %). Celkově došlo v rámci Evropské unie k poklesu výroby elektrické energie z jádra ve sledovaném období 2006 až 2021 o 20 %.

Jaké další trendy můžeme vyčíst ze statistik Eurostatu?

Kromě údajů o celkové produkci elektřiny z jaderných zařízení přináší statistiky pravidelně i několik specializovaných kategorií dat z oboru jaderné energetiky. Týkají se například způsobu výroby energie v jaderných zařízeních. V Evropě zůstává jediným výrobcem z přírodního uranu Rumunsko (ve dvou svých tzv. těžkovodních reaktorech typu CANDU, vyvinutých ve spolupráci s Kanadou). Pouze tři členské státy naopak využívají surovinu z vlastních závodů na obohacování uranu. Jedná se o Francii, Německo a Nizozemsko, které vykazaly stejnou kapacitu jako v letech 2020 a 2019, tedy dohromady 16 600 tSWU. Pět členských států

v roce 2021 pokračovalo ve využívání „čerstvých“ palivových článků – jedná se v tomto případě o první použití zdrojů z vytěženého uranu, na rozdíl od využití jaderného odpadu. Tato produkce v období let 2012 až 2021 poklesla celkově o 10,1 %. Největší pokles zaznamenalo z tohoto hlediska Německo (- 53,4 %), Švédsko (- 9,4 %) a Španělsko (- 6,8 %), vzrostla naopak produkce v Rumunsku (9 %) a Francii (11,4 %). Bez zajímavosti, zejména ve světle již téměř rok probíhající ruské agrese proti Ukrajině, nezůstává ani podíl dovozců uranu využívaného k výrobě jaderné energie v Evropské unii. V roce 2021 se nejvíce uranu dovezlo z Nigeru (24,3 %), následovaného Kazachstánem (23 %), Ruskem (19,7 %), Austrálií (15,5 %) a Kanadou (14,3 %).

EU Uranium supply sources in %, 2021

Source: Euratom Supply Agency

eurostat